

NAJUSPEŠNIJI POSTUPCI ZA BORBU PROTIV KORUPCIJE

oebs

ORGANIZACIJA ZA EVROPSKU BEZBEDNOST I SARADNJU

Kancelarija koordinatora aktivnosti u oblasti ekonomije i zaštite životne sredine
Adresa: Kärntner Ring 5-7 ■ A-1010 Vienna, Austria
Telefon: (+43-1) 514 36-151 ■ Telefaks: (+43-1) 514 36-96 ■ E-mail: psu-oceea-at@osce.org

UVODNA REČ AMBASADORA MAURICIJA MASARIJA

Šefa misije OEBS-a u Srbiji i Crnoj Gori

Korupcija je bolest koja sputava privredni razvoj, onemogućava učvršćivanje demokratskih institucija i negira naše zajedničke evropske vrednosti. Korupcija je nespojiva sa pravnom državom. Većina država u svetu, ako ne i sve, susretale su se sa ovim kompleksnim problemom. Mnogo se može naučiti iz njihovog iskustva o najboljem pristupu u borbi protiv ovog zla. Ta iskustva mogu biti od koristi novim demokratskim državama jugoistočne Evrope i, posebno, Srbiji i Crnoj Gori.

Ova knjiga, izrađena na osnovu najboljih iskustava država članica OEBS-a i drugih zemalja, sada je dostupna i na srpskom jeziku. Njen cilj je da pruži praktična sredstva državnim funkcionerima i građanima - da posluži kao podrška njihovim nastojanjima da izgrade institucije, donesu zakone i utvrde postupke koji će omogućiti efikasniju borbu protiv korupcije i učvrstiti vladavinu prava.

UVODNA REČ - DR MARĆIN SVJENČICKI (MARCIN ŚWIĘCICKI)

Koordinator Kancelarije za oblast ekonomije i zaštite životne sredine

„Svaka vlast se kviri; apsolutna vlast kviri apsolutno.“

Lord Akton (Acton), britanski istoričar, 1887.

Ne postoji zemlja, ma koliko ona bila demokratska, u kojoj nema korupcije. To društveno zlo na isti način napada državne službenike, političare, biznismene i novinare. Ono uništava privredu zemlje, podriva socijalnu stabilnost i narušava poverenje javnosti.

Usled korupcije se smanjuju poreski prihodi, uvećavaju rashodi javnih službi i pogrešno preusmeravaju resursi u privatnom sektoru. Utvrđena je i negativna korelacija između korupcije, s jedne strane, i dobre vladavine odnosno privrednog razvoja sa druge strane. Korupcija ponižava obične građane i slabi državu.

Borba protiv korupcije se odskora nalazi na vrhu prioriteta zemalja članica OEBS-a. U Istambulskoj povelji o evropskoj bezbednosti iz 1999. poziva se na povećanje napora u borbi protiv korupcije. U vreme dok je Rumunija predsedavala OEBS-om pitanjima dobre vladavine bili su posvećeni Ekonomski forum u Pragu (2001) i seminar u Bukureštu (2002). Kancelarija OEBS-a za demokratske institucije i ljudska prava, kao i predstavništva OEBS-a u pojedinim zemljama organizovali su rasprave i programe za obuku. U nekim slučajevima OEBS je u sprovođenju antikorupcijskih kampanja sarađivao sa međunarodnim i lokalnim partnerima.

Decembra 2003. OEBS je potvrdio svoju privrženost dobroj vladavini Novim strateškim dokumentom za pitanja ekonomije i životne sredine (New Strategy Document for the Economic and Environmental Dimension). Rešenost 55 zemalja članica da će raditi na obezbeđenju transparentnosti i borbi protiv korupcije podleže sistematskim proverama. Istovremeno, institucije OEBS-a su spremne da ponude zemljama članicama pomoć u doradi zakonodavstva, izgradnji institucionalnih kapaciteta i osmišljavanju nacionalnih antikorupcijskih strategija. Izdavanjem ove publikacije OEBS još jednom potvrđuje spremnost da pruži pomoć.

I druge međunarodne organizacije - Ujedinjene nacije, Savet Evrope, Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj, Svetska banka i Evropska banka za obnovu i razvoj - započele su slične snažne akcije u ovoj oblasti.

Politički lideri mnogih zemalja proglasili su borbu protiv korupcije za svoj prioritet. U nekim zemljama usvojeni su nacionalni planovi za borbu protiv korupcije i formirana specijalizovana tela. Sve je veći broj nevladinih organizacija koje su na međunarodnom planu ili u okviru pojedinih zemalja uključene u razotkrivanje korupcije. Tamo gde su mediji slobodni, oni ukazuju na korupciju u politici i poslovanju.

Ipak, i dalje je teško doći do praktičnih znanja o tome kako treba voditi kampanju protiv korupcije a da ona pruži rezultate. Ova publikacija sadrži praktične primere iz zemalja OEBS-a i ostalih delova sveta koji treba da pomognu u nastojanjima zemalja članica OEBS-a u borbi protiv korupcije. Studije slučajeva koje su opisane u knjizi ne predstavljaju gotova rešenja koja se moraju primeniti u borbi protiv korupcije. Njih treba posmatrati kao primere čije se pouke mogu primeniti u pojedinim zemljama kada to okolnosti dozvoljavaju.

Ova publikacija je namenjena zakonodavcima, javnim službenicima, medijima, nevladinim organizacijama, poslovnom svetu i celokupnom građanskom društvu. Čitaocima koji su zainteresovani za više informacija o opisanim primerima na raspolaganju je spisak veb-sajtova i drugih materijala, koji se nalazi na kraju knjige.

Kancelarija koordinatora aktivnosti u oblasti ekonomije i zaštite životne sredine želi da izrazi svoju duboku zahvalnost delegacijama SAD-a, Velike Britanije i Norveške za finansiranje ove publikacije. Takođe smo posebno zahvalni g. Džeremiju Poupu (Jeremy Pope), jednom od direktora organizacije TIRI - mreža za upravljanje, pristup i učenje (TIRI - the governance-access-learning network), i Emilu Cenkovu, višem saradniku Centra za demokratske studije iz Sofije, Bugarska, za znanje i savete koje su podelili sa nama.

SADRŽAJ

POGLAVLJE 1	POLITIČKA OTVORENOST	7
POGLAVLJE 2	IZBORI I FINANSIRANJE POLITIČKIH STRANAKA	19
POGLAVLJE 3	SUKOB INTERESA I KONTROLA IMOVINE	31
POGLAVLJE 4	REGULISANJE LOBIRANJA	45
POGLAVLJE 5	POLITIČKI I SUDSKI IMUNITET	51
POGLAVLJE 6	STVARANJE I ODRŽAVANJE ETIČNE JAVNE UPRAVE	59
POGLAVLJE 7	MEHANIZMI ZA PRITUŽBE I OMBUDSMAN	79
POGLAVLJE 8	TRANSPARENTNOST UBIRANJA JAVNIH PRIHODA	91
POGLAVLJE 9	JAVNE NABAVKE	109
POGLAVLJE 10	DOZVOLE I ODOBRENJA	125
POGLAVLJE 11	PRIVATIZACIJA I POSTUPCI ZA BORBU PROTIV KORUPCIJE	135
POGLAVLJE 12	KRIVIČNO PRAVO I NJEGOVA PRIMENA	143
POGLAVLJE 13	NACIONALNE STRATEGIJE ZA BORBU PROTIV KORUPCIJE	163
POGLAVLJE 14	KOMISIJE ZA BORBU PROTIV KORUPCIJE	173
POGLAVLJE 15	MEDIJI I GRAĐANSKO DRUŠTVO	187
POGLAVLJE 16	SUDSKI SISTEM - SUDIJE I ADVOKATI	199
POGLAVLJE 17	POGOVOR	209
	INTERNET ADRESE	217